

Orissaare lasteaia „Päikesekiir“ haljastus

Lasteaia arengukava 2024-2026 on kinnitatud Saaremaa vallavalitsuse 16.01.2024 määrusega nr 1. Dokument sisaldab lasteaia tegevuskava 2024-2026, mille viimases punktis „Ressursside juhtimine“ on 2024. aasta tegevustena toodud suurte puude eemaldamine sisehoovis ja uute puude istutamine.

2024. aastal puid maha võeti, kuid uusi puid istutatud ei ole.

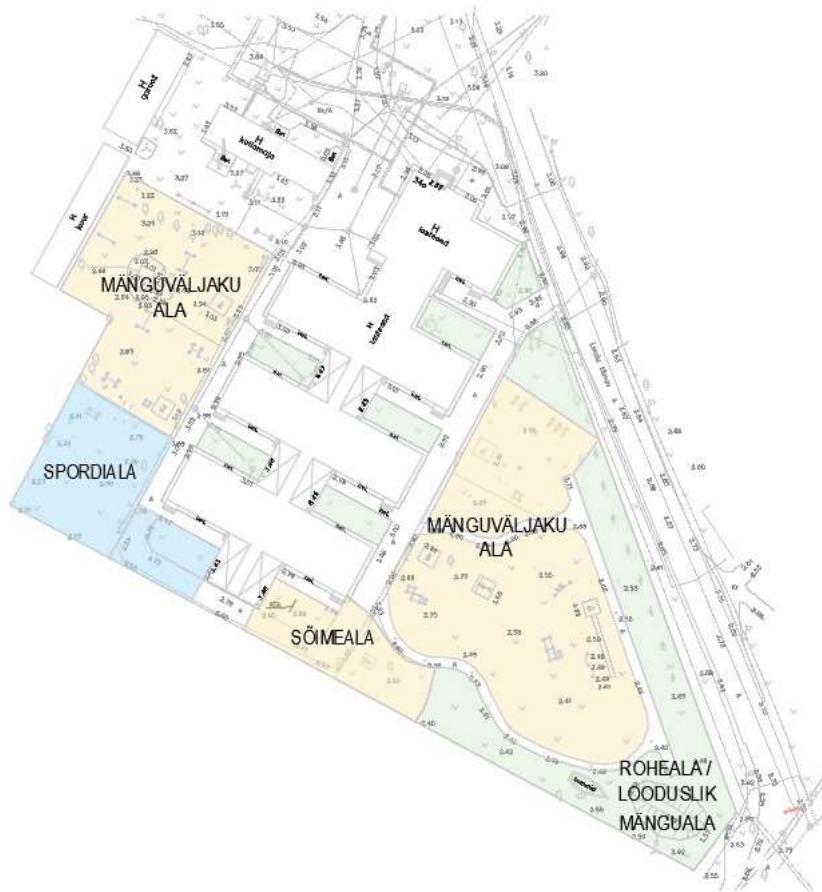
Lasteaia territoorium on kolmnurga kujuline, lasteaed asub territooriumi keskel, mängualad jäävad majast itta ja läände (sõimerühm lõunasse). Saaremaal on valdavad tuuled lõuna- ja läänetuuled. Kui lääne pool asuvad lasteaia naabruses teised majad ning on rohkem haljastust, siis lasteaia idapoolne õueala on tuultele avatud. Tuulekoridori tähistab ortofotol sinine nool, selle kohal piki Pargi tänavat kasvab harilike mändide rida, kuid nende võrad on alt tõstetud ning ei paku kaitset tuulte eest.

Skeem 1: Orissaare lasteaed (Maa-ameti ortofoto)

Puude-põõsaste istutamisega saab luua tuuletõkke. See toimib paremini, kui istutused on mitmerealsed.

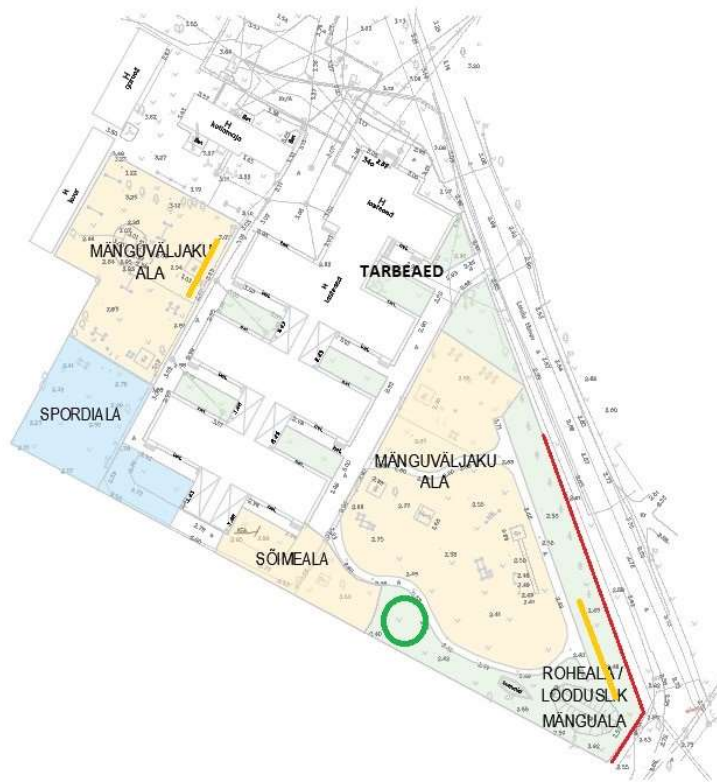
Arhitekt Maria Reimal koostas 2025. aasta kevadel õueala tsoneeringu, mis on aluseks õueala kujundamisel (2025 suvel toimus hange uute mänguvahendite ostmiseks, need peaksid saama paigaldatud 2025 lõpuks).

Skeem 2: Orissaare lasteaia õueala tsoneering (Maria Reimal)

Ettepanekud puittaimede istutamiseks on järgmised:

- 1) **Tuuletõkkeistutus 30 meetrit** Lauu ja Pargi tn ääres (tähistatud skeemil 3 punasega).
 1. Serbia kuusk 20 tk (istutussamm 1 m) Lauu ja Pargi tn nurk
 2. Viinapuud mändide vahele 45 tk, istutussamm ca 0,8 m
 3. Laialehine ebajasmiin 12 tk (istutussamm 1,5 m) serbia kuuskedest mändide/viinapuudeni
- 2) **Pajuonn/pajutunnel** (tähistatud skeemil rohelisega)
Pistvaiadest rajatav mängumaja (ja/või tunnel)
- 3) **Lennupuud** (tähistatud skeemil kollasega)
Ala, kuhu planeerida nn lennupuud – puu, mille istutab rühm lasteaia lõpetamisel.
Valikus väikese ja keskmise kasvuga puud

Skeem 3: Haljastuse ettepanekud (Rutt Panga)

Pakutud liikide kirjeldused

1) Tuuletõkkeistutus

1.1 Laialehine ebajasmiin (*Philadelphus pubescens*)

Kõrge, püstise kasvuga põõsas (täiskasvanuna ca 5 m). Õied valged, suuremad kui harilikul ebajasmiinil, lõhnata, õitseb harilikust ebajasmiinist hiljem.

1.2 Serbia kuusk (*Picea omorika*)

Hästi kitsa võraga kuusk. Kõrgus 8-10 m. Okkad alt hõbedased, kähid väiksemad kui harilikul kuusel. Kasutatakse haljastuses ohtralt, sest talub saastunud õhku ning ei ole nõudlik mullastiku suhtes. NB! Rahvamaja ees kasvav tihe kuusk on Serbia kuuse sort 'Nana' – väga tiheda võraga, aeglase kasvuga.

1.3 Viinapuu (*Vitis*)

Harilike mändide alla taime, mis suudab kasvada suurte puude juurtel, leidmine on keeruline. Valik on suurem, kui istutus teha lasteaia territooriumist väljapoole (aia taha), sest nii ei ole taimed otse mändide all, on veidi eemal puu juurtest, saavad rohkem valgust.

Sissepoole on võimalik istutada viinapuid, mida suunata ronima mööda aeda ning miks mitte ka mändide tüvesid. Viinapuud on väga tugeva kasvuga, seega katavad nad aia vaid mõne aastaga. Viinapuu (harilik, tema kultuursordid, samuti amuuti viinapuu) on koduaedades väga levinud ning väga lihtsalt paljundatav. Neid taimi ei peaks ostma, kasvatajad kindlasti annetaksid lasteaiale nii võrseid, millest teha pistoksi kui ka türtaimi oma taimede juurest (mööda maad kasvades võtavad kergesti juured alla).

2) Pajuonn/pajutunnel

Väga lihtsalt pistvaiadest rajatav, vt Tallinna Botaanikaia video: <https://www.youtube.com/watch?v=SzTJzw17b1k>

Pikki võrseid annavad energiavõsa kasvatamiseks kasvatatavad paju liigid, neis saab osta Poli aiandusuuringute keskusest. Sobivad ka loodusest korjatud pikad viimase aasta võrsed. Tunnel tuleb rajada kevadel enne puude lehtimist, esimesel aastal vajab kastmist. Edasine hooldus seisneb kasvavate okste põimimises seintesse ning tagasi lõikamises (kord-kaks suve jooksul).

NB! Skeemil märgitud pajuonni alal on hetkel üks kiik, see planeeriti tõsta ümber mänguväljaku alale.

3) Lennupuude idee kasvas välja hoolekogu 2024/2025 koosseisu koosolekutelt, kui peeti mitmeid õueala teemalisi arutelusid

Lennupuude asukohad on praegu pakutud alana mõlemale poole maja, need saab planeerida täpselt, kui liigid valitud. Esimese valiku peaks tegema selle vahel, kas lennupuud on sama liiki või erinevad. Tegemist võiks olla pigem väikesekasvulise puuga: pihlakad, toompihlakad, iluõunapuud, ilukirsipuud?

Ettepanekus toodud istutused on tehtavad oma jõududega (lapsevanemate abiga), kui hankida mõistliku suurusega taimed (vahemikus 80-120 cm). Istutusi ei pea tegema ühekorraga, kuid kui algust ei tee, ei teki kunagi ka vajalikku tuuletõket 😊

Koostas: Rutt Panga (aednik/arborist tel 5189979)